

Лубенець Ірина Григорівна,

кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник

ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,

ORCID ID 0000-0003-2597-0356

КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ТИПОЛОГІЯ ОСІБ, ЯКІ СКОЮЮТЬ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО СТОСОВНО ДІТЕЙ

У статті аналізуються теоретичні та емпіричні дані кримінологічного дослідження, під час якого з'ясовано, що характерною тенденцією злочинів, які посягають на статеву свободу та статеву недоторканість дитини, є їх стрімке збільшення, наявність високої латентності та небезпечного рецидиву. Проаналізовано певні типології злочинців-педофілів, що дозволяють здійснити порівняльне вивчення властивих та відмінних ознак об'єкта, а також встановлення певних особливостей реалізації їх злочинної поведінки.

Ключові слова: статеву свободу, статеву недоторканність, статеві злочини, сексуальні девіації, сексуальне насильство, педофіл, діти.

Відповідно до даних Генпрокуратури за минулий рік зареєстровано трохи більше 550 кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності (далі – ССтСН) дітей [1]. На жаль, кількість постраждалих дітей є суттєво більшою, що доводять численні соціальні опитування.

Зокрема, за результатами дослідження, проведеного фахівцями офісу Президента спільно з Міжнародним союзом електрозв'язку, де було опитано понад 5 тис. дітей до 18 років і близько 5,5 тис. батьків, з'ясувалося, що кожна 5-та дитина в Україні потерпає від сексуального насильства [2].

Незважаючи на те, що офіційна статистика не відображає реального стану злочинності у сфері ССтСН дітей, за її даними, останнім часом спостерігається тенденція до збільшення таких злочинів. Зокрема, згідно з вибірковими даними статистики, наданими фахівцями ювенальної превенції, протягом 2018 року було виявлено 60 потерпілих дітей від зґвалтування, тоді як уже в наступному 2019 році їх виявили удвічі більше – 125.

Метою дослідження є окреслення типології та кримінологічних особливостей портрету особи злочинця як важливої ланки механізму злочинної поведінки, що допоможе у виявленні “статевих” злочинів відносно дітей та розробленні ефективних заходів запобігання.

Дослідженню кримінологічного портрета особи злочинця, який учиняє злочини проти ССтСН дітей, присвятили свої роботи такі вчені: О.М. Джужа, А.М. Мартиросян, Л.Г. Козлюк, С.В. Романцова, Г.Я. Мартинишин, В.Л. Давиденко, М.Г. Федоришин, С.В. Якімова, В.В. Стальбовський, Л.В. Логінова та багато інших.

Абсолютна більшість учених-кримінологів зазначають, що злочини проти ССтСН дітей вирізняються високим рівнем латентності. До речі, лише про 10 % злочинів стає відомо поліції, ще менше – потрапляє до суду [3].

Висока латентність злочинів у цій сфері пояснюється, по-перше, віком потерпілих, адже малолітні діти не завжди можуть зрозуміти, що проти них скоєно злочин; по-друге, діти соромляться та бояться повідомляти про такі факти дорослим; по-третє, нерідко дітям не вірять або не бажають виносити це на широкий загал, бо звинувачення стосуються найближчих родичів (батька, вітчима, дядька, дідуся та ін.); по-четверте, залякування та погрози з боку насильника зумовлюють замовчування фактів сексуального насильства тощо.

Суспільна небезпечність наведених вище злочинів посилюється ще й специфікою рецидивних проявів. Зокрема, вчені-кримінологи зазначають, що ризик рецидиву зростає, якщо злочин був спрямований проти дітей або літніх осіб та якщо злочинець піддавався сексуальному насильству і приниженню людської гідності. Як правило, у цьому випадку сексуальні рецидиви повторюються через два-десять місяців із дня звільнення з місць позбавлення волі [4, с. 152]. А кожний наступний факт вчинення такого злочину відбувається через менший проміжок часу.

Статеві злочини проти неповнолітніх є надзвичайно небезпечними, тому що посягають не тільки на їх статеву недоторканність, але й на нормальний статевий розвиток. Такі злочини завдають психологічні травми потерпілим дітям, що в подальшому часто спричиняє зловживання алкоголем, наркотиками, формування сексуальних девіацій та інші негативні наслідки. А, головне, нерідко зміни в їх соціальній поведінці проявляються в застосуванні насильства вже з їх боку до інших осіб (зокрема дітей).

Так, відповідно до різних досліджень від 10 % до 50 % засуджених за злочини проти ССтСН відносно дітей були жертвами сексуального насильства в дитинстві та приховували цей факт протягом усього життя.

Отже, ризик вчинення особами злочинів проти ССтСН відносно дітей у багато разів вище в тих, над ким у дитинстві вчинялося сексуальне насильство. Таку думку наводять у своїх роботах Н.К. Вакуленко та А.А. Брюхнов [5], Л.В. Логінова [6], В.В. Стальбовський [7], Г.М. Федоришин [8] та багато інших учених. Зокрема, Г.Б. Дерягін зазначає, що 42 % педофілів були жертвами сексуального насильства і тому часто обирають жертву того віку, в якому самі зазнали насильства [9, с. 509].

Слід зауважити, що коли йдеться про суб'єкта вчинення статевих злочинів проти дітей, часто констатується наявність у нього певних психічних відхилень. Зокрема, в роботі, присвяченій запобіганню злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством, О.М. Джужа дотримується такої типології сексуальних злочинців: гвалтівники-нападники; аморальні злочинці; п'яні гвалтівники; експлозивні гвалтівники; гвалтівники з подвійними моральними стандартами; "інші" типи гвалтівників [4, с. 156]. За статистикою, серед так би мовити "сексуальних" насильницьких злочинців 45–50 % осіб мали сексуальні розлади, а саме: психопати –

14,1 %, хронічні алкоголіки – 12 %, олігофрени – 5,2 %, особи із залишковими явищами травм черепа – 2,4 % [4, с. 187]. Водночас канадські дослідники з'ясували, що педофіли отримали в дитинстві удвічі більше травм голови, ніж решта населення [10].

Необхідно зазначити, що Л.В. Логінова при вивченні відповідних кримінальних справ також з'ясувала, що серед засуджених мали нервово-психічні захворювання та лікувались у стаціонарі – 14 %, амбулаторно – 9 %, не лікувались – 77 %. Знаходились на обліку в диспансерах – 27 % [6, с. 89]. Тому не дивно, що восени та навесні, коли відбувається сезонне загострення нервово-психічних станів, про які часто попереджають лікарі, вчинення сексуального насильства відносно дітей особами із характерними девіаціями психіки зазвичай збільшується.

У свою чергу, німецький психолог і психотерапевт Йорге Понсеті при вивченні мозку педофілів за допомогою магнітно-резонансної томографії говорить, що педофіли демонструють низку неврологічних аномалій та їхній IQ приблизно на вісім пунктів менший від середнього. Дослідник наголошує, що нерідко вік жертв пов'язаний із коефіцієнтом інтелекту кривдників: чим нижчий IQ зловмисника, тим молодшою є його дитина-жертва [10].

До речі, близько 90 % злочинців, які скоюють сексуальне насильство над дітьми, становлять люди, які перебувають у стані регресії. Через легку доступність дітей вони з їх допомогою задовольняють свої сексуальні потреби. У такому випадку діти є лише об'єктом заміщення. Педофіли (з підтвердженим діагнозом) складають від 2 до 10 % сексуальних злочинців. У невеликій кількості випадків насильство скоюють соціопати, причому насильство здійснюється не з метою задоволення сексуальних потреб, а як засіб здійснення акту насильства, можливо, задоволення садистських нахилів [11, с. 13].

Ситуація ускладнюється тим, що дуже часто всі перераховані вище типи перебувають у близькому соціальному оточенні потерпілої дитини. Підтвердженням є кримінальна статистика, зокрема, 69 % випадків сексуального насильства відносно дітей здійснюється в домашніх умовах. На частку членів сім'ї (вітчимів, дядьків, братів, батьків, дідусів) припадає 35–40 % зґвалтувань. Ще 40–50 % випадків відбувається з вини друзів сім'ї. Тобто у 85–90 % випадків злочинець добре відомий дитині, і лише 10–15 % зґвалтувань скоюють незнайомці [12].

Слід зазначити, що початок сексуальних стосунків з дітьми для педофіла – це спосіб подолати почуття власної неповноцінності, яке здебільшого виникає в соціальних та сексуальних відносинах з дорослими людьми.

Отже, як слушно зауважує С.В. Якімова, характерною рисою так би мовити “сексуальних” злочинців є погана пристосованість і загальна незадоволеність своїм соціальним становищем [13, с. 223].

Щодо віку злочинців, то в науковій літературі виділяють три вікові форми педофільї:

– педофіл-підліток характеризується затримкою психосексуального і соціального розвитку; ця група найбільш небезпечна, оскільки саме її представники, починаючи свою педофільну діяльність ще в дитинстві і продовжуючи її протягом усього життя, стають хронічними педофілами;

– група середнього віку характеризується регресією, а не відсутністю прогресування; її представники демонструють серйозну подружню і соціальну дезадаптацію, причому алкоголь відіграє значну роль; за більшістю досліджень, ця група є найчисленнішою, тому що припадає на вік найбільшої сексуальної активності [5, с. 56; 8, с.188; 13, с. 246; 14, с. 246; 18, с. 95];

– старша вікова група характеризується самотністю; і якщо її представники і не є фактичними імпотентами, то принаймні схильні до імпотенції; якщо не спостерігаються органічні фактори, такі як деменція або старість, ця група має незначну небезпеку рецидиву [15, с. 866–867].

Серед учених використовується різноманітна типологія педофілів. Зокрема, в підручнику “Кримінальна сексологія” авторами пропонується поділяти сучасних злочинців, які скоюють педофільні дії, на такі групи:

- 1) молоді злочинці, що скоїли педофільні дії під впливом алкоголю за відсутності сексуальних відхилень;
- 2) особи, які вступили у зв'язок з 13–16-річними на основі почуттів за добровільною згодою;
- 3) злочинці, що скоїли педофільні дії стосовно близьких родичів;
- 4) літні особи з психоорганічним синдромом;
- 5) злочинці, у яких спостерігаються сексуальні перверзії у формі педофільії [16, с. 124].

Зі свого боку німецький сексолог Фолькмар Зігуш (нім. Volkmar Sigusch) виділяє такі типи осіб, які скоюють сексуальне насильство над дітьми: 1) близький член сім'ї (батько, дядько, брат, мати, тітка, сестра тощо); 2) сусід, часто з неблагополучних верств населення, здебільшого такий, що хворий на алкоголізм; переважно не є педофілом; 3) хлопчик пубертатного віку, який набуває свого першого сексуального досвіду на дітях; 4) дуже замкнений підліток чи доросла людина, часто інвалід, який бачить у дітях найбільш доступних чи “підходящих” сексуальних партнерів; 5) “нестатевозрілий” дорослий, який не “награвся в лікаря” у дитинстві; 6) психічно хвора доросла людина; 7) літня людина, яка вирішила заповнити прогалини у своєму сексуальному житті; 8) садист, якому подобається заподіювати біль людям, такий, що не знайшов дорослої жертви; 9) педофіл, ефебофіл чи партенофіл [11, с. 11].

Отже, наведені вище класифікації сексологів дуже схожі: в обох з них присутнє розподілення осіб за віком, психічним станом, родинними зв'язками. Але, на нашу думку, недоліком такої типологізації є відсутність чіткого критерію, за яким здійснюється розподілення.

Традиційно у кримінології типологізація особи злочинця відбувається за характером кримінальної спрямованості та формою прояву кримінальної поведінки. Зокрема, Л.Г. Козлюк у своєму дослідженні пропонує власну типологізацію за формою прояву сексуального насильства щодо неповнолітніх. За цим критерієм авторка розрізняє злочинців на два типи: 1) агресивно налаштованих; 2) не налаштованих агресивно [17, с. 156].

До першого типу злочинців вона відносить: а) тих осіб, які в дитинстві пережили сексуальне насильство і які, відповідно до так званого “кола насильства”,

із жертви перетворились на насильника; б) неповнолітніх осіб, для яких характерна агресивна поведінка та низький самоконтроль; в) осіб із психічними аномаліями, для яких характерне сексуальне збочення.

До другого типу Л.Г. Козлюк відносить осіб, які не ставляться вороже до неповнолітніх, вони бачать у них лише об'єкт задоволення сексуальних потреб [17, с. 156].

На нашу думку, така типологізація є загальною, але потребує доповнення. Зокрема, в названій типологізації не згадані злочинці, які вчиняють злочини у стані алкогольного (наркотичного) сп'яніння. Хоча відповідно до статистики саме в такому стані найчастіше вчиняються сексуальні злочини щодо дітей. До речі, Г.Б. Дерягін у своєму дослідженні встановив, що 50 % розбещень вчиняється у стані алкогольного сп'яніння [9, с. 515]. Логінова Л.В. стверджує, що 38 % засуджених за злочини проти ССтСН дітей при вчиненні злочину були у стані алкогольного сп'яніння, а 1 % – у стані наркотичного сп'яніння [6, с. 90]. І, як правило, саме вони є агресивними при вчиненні досліджуваних нами злочинів. Також не згадані особи, які скоюють злочини з мотивів самоствердження, отримуючи задоволення від демонстрації сили або влади. Отже, на нашу думку, було б доцільно доповнити перелік осіб, які віднесені до агресивного типу злочинців.

Вдалим є розподіл злочинців, запропонований В.В. Стальбовським [7, С. 116]. Дослідник у своїй роботі, присвяченій кримінологічній характеристиці злочинця-педофіла, пропонує нескладну класифікацію, що розкриває сутність особистості досліджуваного злочинця, та поділ на два типи: ситуаційний та фіксований педофіли, манера кримінальної поведінки яких різко відрізняється.

Ситуаційний педофіл здійснює сексуальний напад під впливом тимчасових або випадкових чинників: алкогольного або наркотичного сп'яніння при неможливості відшукати більш привабливий чи доступний сексуальний об'єкт і т. п. Здійснює напад ситуативно, не вигадавши жодного прийняттого в межах закону способу зняти сексуальну потребу, що раптово виникла; жорстокий, не схильний діяти вмовляннями. Це зазвичай люди з низьким інтелектом, часто раніше судимі. При виборі об'єкта нападу для них визначальним є фактор доступності та беззахисності дітей. Такий злочинець дуже часто не може домогтися жінки навіть силою через свою невпевненість у фізичній здатності її здолати в разі опору і тому робить напад на слабших – дітей, підлітків. Переважна більшість вбивств дітей і підлітків є справою рук саме ситуаційних педофілів [7, с. 116–117].

Науковці поділяють *ситуативних педофілів* таким чином:

- регресуючі – зазвичай мають стосунки з дорослими, але стресор (фактор, що викликає стрес) може змусити шукати дитину як заміну;
- морально нерозбірливі – люди з різносторонніми сексуальними аномаліями, які можуть вчинювати інші сексуальні злочини, не пов'язані з дітьми;
- наївні / неадекватні – часто мають психічні відхилення, шукають дітей як менш небезпечних [11, с. 12–13].

Фіксований педофіл поводить себе обережно і дуже уважний у виборі жертви, вважає за краще діяти вмовляннями, ласкою, обманом, заманюючи дитину

подарунками, обіцянками, іншим спектром різних маніпуляцій. Злочинець такого типу добре знає психологію дитини, часто обирає професію, що дає можливість знаходитися близько до дитини: нерідко – професію педагога, соціального працівника, керівника самодіяльних клубів за інтересами, гуртків, секцій, куди активно залучають дітей. Це люди із середнім інтелектом (іноді – вище середнього), з добре розвинутою розмовною мовою (розмовний навик відіграє значну роль при приховуванні справжніх намірів); зазвичай жертву не вбивають, оскільки зацікавлені в розбещенні дитини та розраховують на тривалі сексуальні стосунки. Достовірно встановлено, що фіксовані педофіли за час свого активного “сексуального потягу і розбещення” роблять жертвами десятки дітей; підтверджені випадки розбещення 80 і більше дітей одним злочинцем [7, с. 117]. На нашу думку, з появою інтернет-технологій можливостей для подібних злочинців стає в рази більше, що підтверджує величезна кількість фактів секстингу (інтимне листування) та грумінгу (входження в довіру до дитини з метою подальшої особистої зустрічі для вступу в сексуальні відносини, експлуатації чи шантажу) відносно дітей.

Так само *фіксований (преференційний) тип педофілів*, який дійсно має сексуальний потяг до дітей, вчені поділяють на:

- мезопедичний – садистський та жорстокий, частіше обирає незнайомих жертв (мезопедія – зумовлене психічним розладом почуття ненависті, відрази до дітей);
- зафіксований – не підтримує або нечасто підтримує стосунки з людьми свого віку, його описують як “доросла дитина” [11, с. 13].

Ураховуючи наведені вище характеристики особи злочинця-педофіла, слід сказати, що на реалізацію злочинних намірів впливають й інші чинники та особливості ситуації. Зокрема, працівники МВС України зазначають, що на збільшення кількості сексуальних злочинів, учинених щодо дітей, впливають такі чинники: алкоголізація та наркотизація (дітей і дорослих) – 34 %; вплив ЗМІ – 22 %; негативний вплив сім’ї – 11,5 %; відсутність сексуальної культури – 10,5 %; деформація морально-етичної сфери – 9,5 %; перебування дітей у психологічній і матеріальній залежності від дорослих – 8 %; віктимна поведінка дітей – 4,5 % [18, с. 119].

Підсумовуючи, хочемо зауважити, що характерною тенденцією сексуальних злочинів відносно дітей є їх стрімке збільшення, наявність високої латентності та небезпечного рецидиву. Тому вивчення кримінологічної характеристики, типології злочинців-педофілів, що дозволяє здійснити порівняльне вивчення властивих та відмінних ознак об’єкта, а також встановлення певних особливостей реалізації злочинної поведінки допоможе в запобіганні та виявленні злочинів, що посягають на ССтСН дітей. На нашу думку, вдалою є типологія злочинців-педофілів, запропонована В.В. Стальбовським, яка не тільки окреслює особисті характеристики та певні особливості суб’єкта вчинення злочину, а й розкриває механізм та манеру злочинної поведінки.

До того ж, у зв’язку зі стрімким розвитком інтернет-технологій та збільшенням кількості деліктів на сексуальному підґрунті у віртуальному просторі, постає

необхідність у подальшому кримінологічному дослідженні особи злочинця-педофіла, з'ясуванні детермінант та механізму злочинної поведінки з метою вдосконалення заходів запобігання та складання прогнозу на найближчі роки, а також усунення можливості рецидиву з боку осіб, що відбули покарання за злочини, що посягають на статеву свободу та статеву недоторканність дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. В ОГП оприлюднили статистику сексуальних злочинів щодо неповнолітніх. Українська правда від 30.01.2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/01/30/7238929/> (дата звернення: 11.05.2020).
2. Кожна 5 дитина в Україні потерпає від сексуального насильства, – дитячий омбудсмен Кулеба. Українські новини від 19.11.2019. URL: <https://ukranews.com/ua/news/666713-vid-seksualnogo-nasylstva-v-ukrayini-strazhdaye-kozhna-5-ta-dytyna> (дата звернення: 18.05.2020).
3. Гаєрилюк І. Рідний гвалтівник. Чому на Прикарпатті діти страждають від сексуального насильства. Репортер. 2019. URL: <http://report.if.ua/lyudy/ridnyj-%D2%91valtivnyk-chomu-na-prykar-patti-dity-strazhdayut-vid-seksualnogo-nasyllja/> (дата звернення: 13.05.2020).
4. Джу́жа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством: монографія. К.: Атіка, 2009. 240 с.
5. Вакуленко Н.К., Брюхнов А.А. Уголовное право и криминология, уголовно-исполнительное право. Юрист-Правовед. 2018. № 3(86). С. 52–58.
6. Логинова Л.В. Криминологическая характеристика лиц, совершивших половые преступления против несовершеннолетних. Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. 2012. № 4(56). С. 88–91.
7. Стальбовский В.В. Криминологическая характеристика личности преступника-педофила. Вестник Академии МВД Республики Беларусь. 2017. № 1(33). С. 114–121.
8. Федоришин Г.М. Сексуальне насильство над дітьми як соціальна і психологічна проблема. Молодий вчений. 2017. № 8(48). С. 186–190.
9. Дерягин Г.Б. Криминальная сексология: курс лекций для юридических факультетов. М.: Московский университет МВД РФ, Изд-во "Щит-М", 2008. С.497–518.
10. Гаяш Ф., Завгородня І. Вчені досліджують когнітивні особливості мозку педофілів. Deutsche Welle. 2012. URL: <https://p.dw.com/p/16QgI> (дата звернення: 11.05.2020)
11. Сексуальне насильство над дітьми: причини, наслідки, профілактика: інформ.-метод. посібник / за заг. ред. Цюман Т. П. К.: ФОП Пономаренко Я. М., 2011. 76 с.
12. Домашнє насильство. Статистика, що шокує. URL: <https://pedpresa.ua/35469-domashnje-nasylstvo-movoyu-tsyfr.html> (дата звернення: 18.05.2020)
13. Якимова С.В. Кримінологічний портрет особистості насильницького злочинця, який учиняє злочини з мотивів задоволення статевої пристрасі. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2014. С. 220–225.
14. Козлюк Л.Г. Соціально-демографічна характеристика злочинців, які вчинили статевий злочин щодо неповнолітнього. Часопис Київського університету права. 2010. № 10. С. 245–248.
15. Антонова Е.Ю. Педофелия – лечит или наказывать? Всероссийский криминологический журнал. 2018. Т. 12, № 6. С. 865–873.
16. Чуприков А.П., Цуприк Б.М. Нормальна та кримінальна сексологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2011. 252 с.
17. Козлюк Л.Г. Значення типології особистості злочинця для спеціально-кримінологічного запобігання статевим злочинам щодо неповнолітніх. Юридична наука. 2011. № 6. С. 152–157.
18. Романцова С.В. Запобігання сексуальному насильству щодо дітей в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2018. 244 с.

REFERENCES

1. V OGP oprilyudnili statistiku seksual'nikh zlochiniv shhodo nepovnolitnikh. Statistics of sexual crimes against minors were published in the UCP. Ukrainian Truth from January 30, 2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/01/30/7238929/> (Date of Application: 11.05.2020) [in Ukrainian].

© Lubenets Iryna, 2020

2. Kozhna 5 ditina v Ukraïni poterpae vid seksual'nogo nasil'stva, – dityachij ombudsmen Kuleba. Every 5th child in Ukraine suffers from sexual violence – the children's ombudsman Kuleba. Ukrainian News from 19.11.2019. URL: <https://ukranews.com/ua/news/666713-vid-seksualnogo-nasylstva-v-ukrayini-strazhdaye-kozhna-5-ta-dytyna> (Date of Application: 18.05.2020) [in Ukrainian].

3. *Gavrilyuk, I.* (2019) Ridnij rvaltivnik. CHomu na Prykarpatti diti strazhdayut' vid seksual'nogo nasillya. Native rapist. Why in Prykarpattia children suffer from sexual violence. Reporter. URL: <http://report.if.ua/lyudy/ridnyj-%D2%91valtivnyk-chomu-na-trykarpatti-dity-strazhdayut-vid-seksualnogo-nasylyia/> (Date of Application: 13.05.2020) [in Ukrainian].

4. *Dzhuzha, O.M.* (2009) Zapobigannya zlochinam, pov'yazanim iz seksual'nim nasil'stvom. "Prevention of Crimes Related to Sexual Violence": monograph. K.: Attica. 240 p. [in Ukrainian].

5. *Vakulenko, N.K., Bryukhnov, A.A.* (2018) Ugolovnoe pravo i kriminologiya, ugolovno-ispolnitel'noe parvo. "Criminal Law and Criminology, Penal Law". Lawyer 3 (86), 52–58 [in Russian].

6. *Loginova, L.V.* (2012) Kriminologicheskaya kharakteristika lits, sovershivshikh polovye prestupleniya protiv nesovershennoletnikh. "Criminological Characteristics of Persons Who Have Committed Sexual Crimes against Minors". Bulletin of the St. Petersburg University of the Ministry of Internal Affairs of Russia. No 4 (56). P. 88–91 [in Russian].

7. *Stalbovskiy, V.V.* (2017) Kriminologicheskaya kharakteristika lichnosti prestupnika-pedofila. "Criminological Characteristics of the Personality of a Pedophile Criminal". Bulletin of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Belarus 1 (33), 114–121 [in Russian].

8. *Fedorishin G.M.* (2017) Seksual'ne nasil'stvo nad dit'mi yak sotsial'na i psikhologichna problema. "Sexual Abuse of Children as a Social and Ppsychological Problem". A Young Scientist 8 (48), 186–190 [in Ukrainian].

9. *Deryagin, G.B.* (2008) "Kriminal'naya seksologiya". Kurs lektсий dlya yuridicheskikh fakul'tetov. "Criminal Sexology: a Course of Lectures for Law Schools". M.: Moscow University MRD RF, 2008. P. 497–518 [in Russian].

10. *Gayash, F., Zavgorodnya, I.* (2012) Vcheni doslidzhuyut' kognitivni osoblivosti mozku pedofiliv. Scientists are studying the cognitive features of the brain of pedophiles. Deutsche Welle. URL: <https://p.dw.com/p/16QgI> (Date of Application: 11.05.2020) [in Ukrainian].

11. Seksual'ne nasil'stvo nad dit'mi: prichini, naslidki, profilaktika "Sexual Violence against Children: Causes, Consequences, Prevention": inform.-method. manual / for general ed. Tsyuman. TPK: FOP Ponomarenko Ya. M., 2011. 76 p. [in Ukrainian].

12. Domashne nasil'stvo. Statistika, shho shokue. Domestic violence. Shocking statistics. URL: <https://pedpresa.ua/35469-domashnje-nasylstvo-movoyu-tsyfr.html> (Date of Application: 18.05.2020) [in Ukrainian].

13. *Yakimova, S.V.* (2014) Kriminologichnij portret osobistosti nasil'nits'kogo zlochintsa, yakij uchynyaє zlochini z motiviv zadovolennya statevoi pristrasti. "Criminological Portrait of the Personality of a Violent Criminal Who Commits Crimes on the Grounds of Sexual Gratification". Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Legal Sciences. P. 220–225 [in Ukrainian].

14. *Kozlyuk, L.G.* (2010) Sotsial'no-demografichna kharakteristika zlochintsev, yaki vchinili statevij zlochin shhodo nepovnolitn'ogo. Chasopis Kiïvs'kogo universitetu prava. No 10. P. 245–248. [in Ukrainian].

15. *Antonova, E.Yu.* (2018) Pedofeliya – lechit' ili nakazyvat'? Vserossijskij kriminologicheskij zhurnal. Vol. 12. No 6. P. 865–873 [in Russian].

16. *Chuprikov, A.P., Tsuprik, B.M.* (2011) Normal'na ta kriminal'na seksologiya: pidruch. dlya stud. vishh. navch. zakl. K.: DP "Vid. dim "Personal", 2011. 252 p. [in Ukrainian].

17. *Kozlyuk, L.G.* (2011) Znachennya tipologii osobistosti zlochintsa dlya spetsial'no-kriminologichnogo zapobigannya statevim zlochinam shhodo nepovnolitnikh. "The Value of the Typology of the Offender's Personality for Special Criminological Prevention of Sexual Crimes against Minors". Legal Science 6, 152–157. [in Ukrainian].

18. *Romantsova S.V.* (2018) Zapobigannya seksual'nomu nasil'stvu shhodo ditej v Ukraïni. "Prevention of Sexual Violence against Children in Ukraine": thesis ... Cand. Sci. (Law): 12.00.08. Lviv. 244 p. [in Ukrainian].

Lubenets Iryna,Cand. Sci. (Law), Leading Researcher of the State Research
Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-2597-0356**CRIMINAL FEATURES AND TYPOLOGY OF PERSONS COMMITTING
SEXUAL VIOLENCE AGAINST CHILDREN**

Recently in Ukraine there has been a tendency towards the spread of juvenile delinquency, which can be explained by a decrease in the standard of living of the country's citizens, which leads to marginalization and degradation of the population. Today, the most resonant crimes are crimes that infringe on sexual freedom and sexual inviolability of the person. Criminal statistics show that in Ukraine there is a deterioration in the criminal situation and an increase in the number of crimes against children on sexual grounds.

Paper deals with crimes against sexual freedom and sexual integrity committed against children whose social danger is obvious. The authors note that the majority of sexual crimes are committed by persons from the immediate environment of the child: family members, acquaintances of parents, coaches, tutors, etc. Therefore, such crimes leave deep mental trauma of the affected persons, causing negative changes in social behavior, often causing sexual deviations. It has been established that crimes against sexual freedom and sexual integrity of a child have a high level of latency, and also differ in the specifics of recurrent manifestations. Paper studies individual criminological features and personality traits of a criminal who is engaged in sexual violence against minors. A typology of individuals committing pedophilic actions is presented, with an emphasis on the difference in the manner, in which they conduct criminal behavior.

It is noted that the presence of sexual deviations, childhood sexual trauma, as the causes of criminal behavior, must be comprehensively considered, taking into account other factors and features of the situation that affect the implementation of criminal intentions regarding children.

The tendency to increase the number of these crimes is of interest to practitioners, who need the results of a criminological analysis of the identity of the offender in order to develop a set of measures to prevent such crimes. Therefore, there is a need for further criminological research on sexual crimes against children.

Keywords: sexual freedom, sexual integrity, sexual crimes, sexual deviations, sexual violence, pedophile, children.

Отримано 09.10.2020